

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2004, þriðjudaginn 2. nóvember, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Guðjón Ólafur Jónsson, formaður, Gunnar Viðar, Íris Ösp Ingjaldsdóttir, Ólöf Embla Einarsdóttir og Jóhann Tómas Sigurðsson, sem tilnefndur var hinn 15. október 2004 til setu ad hoc í nefndinni í máli því sem hér er til úrskurðar.

Fyrir er tekið **mál nr. 20/2004**:

M
gegn
fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r:

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar, og fjármálafyrirtækið F hins vegar, hér eftir nefnt varnaraðili.

Málið barst úrskurðarnefnd 11. ágúst 2004, með kvörtun lögmanns sóknaraðila, dagsettri 9. ágúst 2004. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 12. ágúst 2004, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust 10. september 2004 með ódagsettu bréfi hans. Bréfið var sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 10. september 2004, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Þær bárust með bréfi lögmanns sóknaraðila, dagsettu 20. september 2004.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 12. og 19 október og 2. nóvember 2004.

II.

Málsatvik.

Hinn 21. mars 2003 gaf varnaraðili, að beiðni A, út ábyrgðaryfirlýsingu að fjárhæð kr. 1.130.705 til B vegna kaupa C á ótilgreindum stólum og borðplötum. Gilti ábyrgðin til 6. júní 2003 og skyldi krafa hafa borist varnaraðila fyrir kl. 16.00 þann dag. Síðargreindan dag kl. 14.36 gerði B með vísan til ábyrgðarinnar kröfu um greiðslu á kr. 1.129.713 vegna vanskila A.

Hinn 19. júní 2003 var A tilkynnt bréflega um vanskil á ábyrgð félagsins auk þess sem viðvörun var send sóknaraðila sem ábyrgðarmanni. Hann fékk sömuleiðis sérstaka lokaviðvörun varnaraðila, dagsetta 1. júlí 2003, ásamt fyrrgreindu félagi.

Varnaraðili hafði í vörslum sínum víxileyðublað með undirritun sóknaraðila sem útgefanda en A sem samþykkjanda, en óútfyllt að því er varðaði útgáfudag, fjárhæð og gjalddaga. Viðfest víxlinum var yfirlýsing um heimild til að fylla út víxilformið. Með stefnu, birtri 17. og 18. nóvember 2003, höfðaði varnaraðili mál á hendur A og sóknaraðila til greiðslu skuldar in solidum samkvæmt umræddum víxli, sem þá hafði verið fylltur út. Var fjárhæð víxilsins kr. 1.129.713, útgáfudagur hans var tilgreindur 6. mars 2003 og gjalddagi 10. júní 2003. Sóknaraðili tók til varna í ofangreindu máli og byggði varnir sínar á því að hann hafi ekki veitt varnaraðila heimild til að fylla út í eyður

á víxileyðublaðinu og hafi varnaraðili því falsað skjalið. Þá byggði sóknaraðili ennfreður á því að viðskiptin á bak við víxlinn hafi verið sér með öllu óviðkomandi, auk þess sem varnaraðili hafi ekki gætt þeirra reglna sem honum bæri að fylgja þegar tekið væri við ábyrgðum frá einstaklingi og ætti þar með ekki gilda kröfu á hendur sóknaraðila. Ennfremur var á því byggt að ekki hefði verið tilgreint hvar víxillinn hefði verið vistaður og hafi þess vegna og þar sem víxillinn hafi verið óútfylltur borið að sýna hann til greiðslu og sanna greiðslufall með afsagnargerð.

Með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 10. júní 2004 var fallist á kröfur varnaraðila og sóknaraðila gert að greiða honum in solidum með A umkrafða fjárhæð auk dráttarvaxta og málskostnaðar.

Með bréfi lögmanns sóknaraðila, dagsettu 28. júní 2004, krafði sóknaraðili varnaraðila um alls kr. 1.608.351 í skaðabætur á grundvelli þess að kröfuábyrgð sóknaraðila væri ógild. Varnaraðili svaraði ekki erindi lögmannsins innan tilskilins fjögurra vikna frests og var máli þessu þá skotið til úrskurðarnefndarinnar með kvörtun, dagsettri 9. ágúst 2004.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili gerir þær kröfur að viðurkennt verði að sú ábyrgð sem varnaraðili reisi á nafnritun sóknaraðila á víxil þann er í málinu greinir sé ógild og að varnaraðila verði gert að greiða sóknaraðila skaðabótakröfu auk dráttarvaxta og lögmannskostnaðar, að upphæð kr. 1.608.351. Sundurliðast krafan þannig að krafist er kr. 1.129.713 sem höfuðstóls, kr. 203.619 í dráttarvexti, kr. 150.000 í dæmdan málskostnað og kr. 125.019 í lögmannskostnað.

Sóknaraðili reisir kröfur sínar á því að hún hafi sökum mótmæla varnaraðila farið á mis við að koma að vörnum í dómsmáli aðila vegna ákvæða 118. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91, 1991.

Sóknaraðili byggir á því að nafnritun hennar á umræddan víxil hafi verið ógild af ýmsum ástæðum. Í fyrsta lagi sé það rangt sem varnaraðili hafi haldið fram að víxileyðublaðið hafi verið afhent til tryggingar ábyrgð nr. XXXX-XXXXX, en engin gögn séu því til sönnunar. Í öðru lagi kveður sóknaraðili að umsókn um ábyrgð og ábyrgðaryfirlýsing, dagsett 21. mars 2004, hafi verið sér óviðkomandi og ókunn. Beri yfirlýsing sem fylgdi víxlinum það ekki með sér að sóknaraðili hafi undirritað hana eigin hendi. Þá hafi hún ekki veitt bankanum opna heimild til að útfylla í eyður yfirlýsingarinnar. Ennfremur sé ekkert samræmi með útfyllingu í eyður yfirlýsingarinnar og ábyrgðaryfirlýsingunni. Hafi sóknaraðili enga hagsmuni haft af því að gangast undir umrædda ábyrgð og hafi varnaraðili enga sönnun tryggt sér um að sóknaraðili hafi gengið í greinda ábyrgð. Í þriðja lagi byggir sóknaraðili á því að varnaraðili hafi ekki metið greiðslugetu A svo sem honum hafi borið að gera. Vísar sóknaraðili í þeim efnum m.a. til 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsetts 1. nóvember 2001. Í fjórða lagi vísar sóknaraðili til þess að varnaraðila hafi samkvæmt 9. gr. greinds samkomulags verið óheimilt að stofna til ábyrgðar sóknaraðila án þess að tilgreina fjárhæð skuldbindingarinnar.

Auk framanritaðs byggir sóknaraðili á því að ábyrgðin hafi verið fallin úr gildi þar sem hún hafi aðeins gilt til kl. 16.00 þann 6. júní 2003 en svo virðist sem varnaraðili hafi ekki greitt ábyrgðina fyrr en 10. júní 2003. Þá hafi B heldur ekki í tíma gert skriflega kröfu um greiðslu ábyrgðarinnar og kafið ábyrgðarumsækjandann, A, um greiðslu.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili gerir þá kröfu að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili kveður margumrædda ábyrgð hafa verið í gildi þegar hún var innleyst og skipti í því sambandi ekki máli hvenær varnaraðili sem ábyrgðaraðili hafi greitt umrædda kröfu. Varnaraðili hafi fengið í hendur tryggingarvixil til að tryggja skilvísar greiðslur af hendi ábyrgðarumsækjanda, A. Á hann hafi A sem greiðandi og sóknaraðili sem útgefandi ritað nöfn sín og hafi sóknaraðili verið dæmdur til að standa við skuldbindingu samkvæmt umræddum víxli.

Varnaraðili vísar til þess að á yfirlýsingu um heimild til útfyllingar, sem fylgt hafi víxlinum, sé heimild veitt til að fylla út víxilformið í samræmi við innlausnarkröfu varnaraðila. Komi þar fram að eyðublaðið sé afhent varnaraðila til tryggingar ábyrgð allt að fjárhæð kr. 1.137.000. Þá sé þess getið að varnaraðila sé heimilt að fylla út víxilformið hvað varði gjalddaga, útgáfudag og fjárhæð í samræmi við innlausnarkröfu varnaraðila vegna ábyrgðar sem víxillinn sé settur til tryggingar á. Loks komi þar fram að fjárhæð tryggingarvixilsins sé útborgun varnaraðila á ábyrgðarfjárhæðinni ásamt áföllnum vöxtum, dráttarvöxtum og öllum kostnaði, þó aldrei hærri en sú upphæð er fram komi á yfirlýsingunni. Á yfirlýsinguna hafi ekki verið rituð nein lokadagsetning til að fylla út víxillinn og séu því engin tímamörk á heimild til útfyllingar önnur en tilvist kröfunnar. Undir umrædda yfirlýsingu hafi sóknaraðili ritað og hafi hann ekki lagt fram nein gögn sem leitt gætu til þess að undirritun hans teldist ógild eða ógildanleg. Þá hafi ekki verið sýnt fram á að ógildingarástæður III. kafla laga um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga nr. 7, 1936 eigi við í málinu. Sé því engin heimild til að ógilda rétt varnaraðila til að fylla út víxilformið. Vísar varnaraðili um þessi efni til 10. gr. víxillaga nr. 93, 1933 en hann hafi verið í góðri trú þá er hann tók við víxlinum. Þá bendir varnaraðili á að sóknaraðili beri sönnunarbyrði fyrir því að víxillinn hafi verið fylltur út á annan hátt en um hafi verið samið.

Varnaraðili bendir á samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga gildi samkvæmt 2. gr. þess aðeins um ábyrgðir einstaklings fyrir annan einstakling. Í þessu tilviki hafi varnaraðili gengist í ábyrgð fyrir fyrirtæki og eigi samkomulagið því ekki við.

Varnaraðili vísar til þess að í hægra horni umrædds víxils sé feitletrað stórum stöfum að um sé að ræða tryggingarvixil vegna ábyrgða. Hafi sóknaraðili þess vegna mátt vita til hvers nota átti víxillinn. Þá sé hámark ábyrgðarinnar einnig ritað á heimild þá er fylgdi víxlinum og hafi sóknaraðili einnig ritað þar undir.

Loks bendir varnaraðili á að sóknaraðili hafi ekki orðið fyrir neinu tjóni þar sem hann hafi enn ekkert greitt til varnaraðila. Verði því að hafna öllum kröfum sóknaraðila um skaðabætur.

V.

Niðurstaða.

Samkvæmt d-lið 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki fjallar nefndin ekki um ágreiningsmál sem eru til meðferðar almennra dómstóla eða gerðardóms. Hefur ákvæði þetta verið skýrt svo af nefndinni að hún fjalli heldur ekki um mál sem leyst hefur verið úr fyrir almennum dómstólum. Í máli þessu liggur fyrir að varnaraðili hefur höfðað víxilmál á hendur sóknaraðila samkvæmt tryggingarvixli þeim sem getið er um í málinu. Hefur varnaraðili fengið dóm fyrir þeirri víxilkröfu sinni á hendur varnaraðila en málið var rekið sem víxilmál samkvæmt ákvæðum XVII. kafla laga

um meðferð einkamála nr. 91, 1991. Komust því ekki að í málinu aðrar varnir en greinir í 1. og 2. mgr. 118. gr. þeirra laga. Var því ekki frekar fjallað um varnir sóknaraðila sem lutu að viðskiptunum að baki víxlinum.

Úrskurðarnefndin telur sér heimilt að fjalla um skaðabótakröfur vegna viðskipta að baki víxlum enda hafi ekki áður verið leyst úr ágreiningi þar að lútandi fyrir dómstólum. Verður kvörtun sóknaraðila því tekin til efnislegrar meðferðar.

Á víxileyðublaði því sem sóknaraðili hefur ritað undir sem útgefandi stendur feitletrað „TRYGGINGARVÍXILL VEGNA ÁBYRGÐA“. Í yfirlýsingu um heimild til útfyllingar sem viðfest var víxileyðublaðinu stendur að blaðið sé afhent varnaraðila til tryggingar ótilgreindri ábyrgð að fjárhæð kr. 1.137.000 hjá varnaraðila. Er varnaraðila þar veitt heimild til að fylla út víxilformið með útgáfudegi, gjalddaga og fjárhæð í samræmi við innlausnarkröfur bankans vegna ábyrgðarinnar. Verði fjárhæð tryggingarvixilsins því sú sem nemi útborgun bankans á ábyrgðarfjárhæðinni ásamt áföllnum vöxtum, dráttarvöxtum og öllum kostnaði sem af hlýst vegna ábyrgðarinnar. Það athugast að númer ábyrgðar og dagsetning ábyrgðar er ekki tilgreind eins og gert er ráð fyrir í yfirlýsingunni og heldur ekki til hvers ábyrgðin hefur verið veitt eða hvers vegna. Þá er gildistími útfyllingarheimildarinnar sömuleiðis ótilgreindur, auk þess sem yfirlýsingin er bæði óstaðsett og ódagsett. Er þetta allt ámælisvert. Það breytir hins vegar ekki því að undir yfirlýsinguna er nafn sóknaraðila ritað til samþykkis yfirlýsingunni. Sóknaraðili hefur ekki sýnt fram á að nafnritun hans sé fölsuð eða að yfirlýsingin stafi ekki frá honum en fyrir því ber hann sönnunarbyrði.

Fyrir liggur að B krafði varnaraðila um greiðslu innan þeirra tímamarka sem varnaraðili áskildi í ábyrgðaryfirlýsingu sinni, dagsettri 21. mars 2003, og liggur ekki annað fyrir en að varnaraðili hafi orðið við kröfunni. Var honum þá rétt að undangengnum tilkynningum um vanskil og áskorunum um greiðslu að fylla út tryggingarvixil vegna ábyrgða, sem A og sóknaraðili höfðu undritað, og varnaraðili hafði undir höndum. Gat sóknaraðila ekki dulist að um væri að ræða víxil til tryggingar ábyrgðum hjá varnaraðila.

Líkt og greinir í 2. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsettu 1. nóvember 2001, gildir það aðeins um ábyrgðir einstaklings fyrir annan einstakling. Mál það sem hér er til úrlausnar varðar ábyrgð sóknaraðila fyrir lögaðila. Eiga ákvæði samkomulagsins þegar af þeirri ástæðu ekki við um ábyrgðina.

Með hliðsjón af öllu framangreindu verður ekki hjá því komist að hafna öllum kröfum sóknaraðila á hendur varnaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, fjármálafyrirtækinu F., er hafnað.
Reykjavík, 2. nóvember 2004.

Guðjón Ólafur Jónsson

Gunnar Viðar

Íris Ösp Ingjaldsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson

Ólöf Embla Einarsdóttir